

Kommunledningskontoret
Mona Agaton

Barn- och grundskolenämnden
2015-02-12

Tobaksfri skoltid i förskola, grundskola och gymnasieskola

Sammanfattning

Tobaksbruket är den enskilda faktor som står för den största andelen av sjukdomsördan i vårt land och rökningen ligger på en fortsatt hög nivå bland våra unga. Ungdomar som röker använder även andra droger i betydligt större utsträckning än genomsnittet. Enligt Tobakslagen (1993:581) får inte rökning äga rum i skollokaler eller i andra lokaler avsedda för barn och ungdomar. 1994 skärptes lagen till att även omfatta utomhusmiljöer som skolgårdar eller liknande utrymmen på förskolor och fritidshem. Allt fler skol- och folkhälsokunniga framhåller att man måste sikta högre än på rökfria skolgårdar. De menar att en tobaksfri skoltid måste vara målet. Det ger en större möjlighet att påverka ungdomarnas tobaksvanor och attityder i en hälsofrämjande riktning och underlättar arbetet med att hålla skolgårdarna rökfria.

Förslag till beslut

Barn- och grundskolenämnden beslutar att stödja arbetet med skolans tobaksförebyggande arbete och införa en tobaksfri skoltid.

Utbildningschefen ges i uppdrag att förankra och stödja de kommunala skolorna i att ta fram och utveckla handlingsplaner med ett gemensamt förhållningssätt mot tobaksbruk och en tobaksfri skoltid.

Ärendet

Tobaksbruket är den enskilda faktor som står för den största andelen av sjukdomsördan i vårt land. En studie från Socialstyrelsen visar att cirka 12 000 personer per år dog av tobaksrökning under 2010-2012 samtidigt som 100 000 personer insjuknade i rökrelaterade sjukdomar samma period.¹ Rökningen

¹ Registeruppgifter om tobaksrökningens skadeverkningar. Socialstyrelsen. 2014

kostar samhället ca 30 miljarder kronor per år i form av sjukvårdskostnader, produktionsbortfall och sjukskrivningar.²

Rökningen minskar i vuxenpopulationen, men ligger på en fortsatt hög nivå bland våra unga. Ungdomar som röker använder även andra droger i betydligt större utsträckning än genomsnittet. Det finns en stark koppling mellan tobaksrökning och cannabisrökning bland ungdomar. Att aktivt arbeta med tobaksprevention är därför viktigt.

Barn och ungdomar behöver rökfria miljöer för att få stöd i sitt val att förbli tobaksfria men också för att den passiva rökningen är skadlig och påverkar barn mer än vuxna. Enligt Tobakslagen (1993:581) får inte rökning äga rum i skollokaler eller i andra lokaler avsedda för barn och ungdomar. 1994 skärptes lagen till att även omfatta utomhusmiljöer som skolgårdar eller liknande utrymmen på förskolor och fritidshem. Trots det uppger elever i en nationell undersökning att det röks på 79 procent av grundskolorna och på 94 procent av gymnasieskolorna. I Täby svarar sex av tio elever att de brukar se vuxna röka på skolgården och hälften av de rökande eleverna svarar att de röker på skolgården (Täby-enkäten 2014).

Allt fler skol- och folkhälsokunniga framhåller att man måste sikta högre än på rökfria skolgårdar. De menar att en tobaksfri skoltid måste vara målet. Med tobaksfri skoltid menas att barn, elever och skolpersonal inte ska utsättas för tobak under all tid det är verksamhet i skolan samt på kvällstid vid t.ex. föräldramöten. Det ger en större möjlighet att påverka ungdomarnas tobaksvanor och attityder i en hälsofrämjande riktning och underlättar arbetet med att hålla skolgårdarna rökfria. Kommunen är även tillsynsmyndighet för flera bestämmelser i tobakslagen och ansvarar bland annat för tillsyn av rökfria skolgårdar vilket kan ske genom informations- eller kontrollbesök.

Täby kommun har infört rökfri arbetstid för sin personal. Därför bör även elevernas tid i skola och fritidsverksamhet vara rökfri. Både rökning och snusande ska omfattas av målet om en tobaksfri skoltid då det går i linje med den nationella strategi som regeringen beslutade om 2010 – ANDT-strategin (en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopning- och tobak). I strategin lyfts vikten av det tobaksförebyggande arbetet fram. 2012 antog KF ett drogförebyggande handlingsprogram för Täby kommun som följer den nationella strategin. I handlingsplanen är fokus på det tobaksförebyggande arbetet bland barn och unga.

Förutom den del av det tobaksförebyggande arbetet som styrs av tobakslagen har det visat sig framgångsrikt att barn- och ungdomsverksamheter tar fram och

² Statens folkhälsoinstitut

tillämpar rekommendationer kring ett gemensamt förhållningsätt till tobak och tobaksbruk. I en rapport från statens folkhälsoinstitut framhålls betydelsen av att kommunen stödjer alla skolor i att ta fram en handlingsplan för det tobaksförebyggande arbetet. I rapporten betonas att detta arbete inte kan lösas av en enskild aktör utan det måste bedrivas brett och på flera olika arenor.³

Patrik Forshage
Utbildningschef

³ Rökfria skolgårdar och en tobaksfri skoltid – en kunskapssammanställning. Statens folkhälsoinstitut. Dec 2011.